

ГОЛОДОМОР 1932–1933

ГЕНОЦИД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Картина Ніни Марченко «Мати 1933-го»

Картина Віктора Цимбала «Рік 1933»

ГЕНОЦИД –

зумисні злочинні дії,
спрямовані на цілковите або
часткове знищення
національних, етнічних,
расових або релігійних груп

ГОЛОДОМОР –

акт геноциду проти
Українського народу,
результат спеціально
організованого комуністичним
керівництвом штучного голоду
у 1932 –1933 роках, що
спричинив загибель
мільйонів людей

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ – ЗАГРОЗА КОМУНІСТИЧНОМУ РЕЖИМОВІ

Українська революція 1917-1921

Встановлення радянського
Тоталітарного режиму

22 січня 1919 –
проголошення Акта
злуки УНР та ЗУНР

22 січня 1918 –
проголошення
незалежності УНР

Грудень 1917 –
початок
більшовицької агресії
проти УНР

Березень 1917 –
початок Української
революції;
утворення
Центральної Ради

1919–1920 роки –
утворення більшовиками
квазідержави УСРР

УКРАЇНСЬКА
НАЦІЯ
VS
БІЛЬШОВИЗМ

1928 рік – повернення
до методів «воєнного
комунізму»: згортання
НЕПу, колективізація

1919–1921 роки –
політика «воєнного
комунізму»

Антибільшовиць-
кий повстанський
рух, масовий
збройний опір

1921–1928 роки –
поступки режиму,
впровадження
нової економічної
політики,
українізація

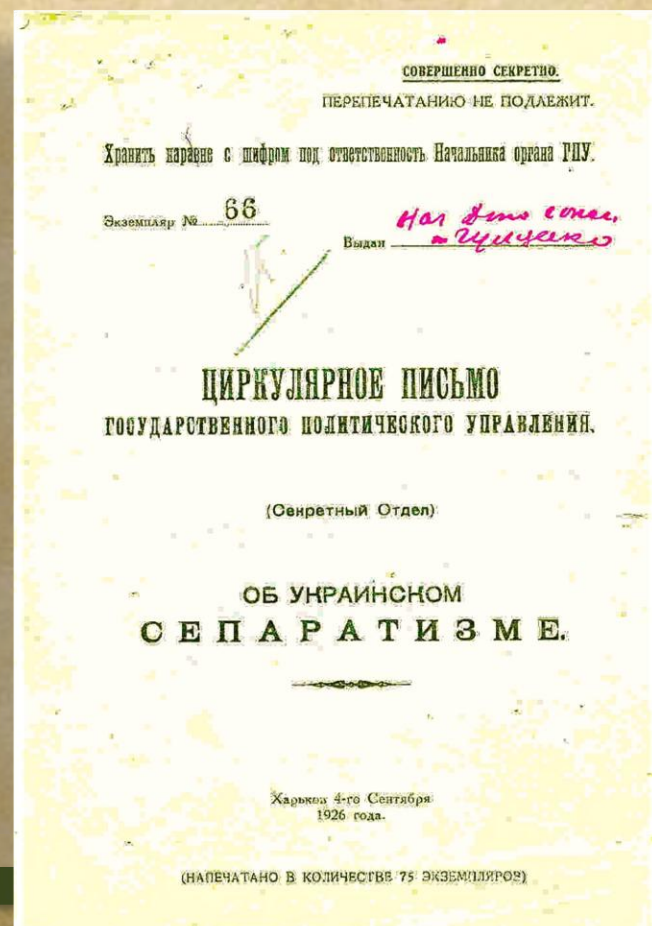

ПЕРЕДУМОВИ ГОЛОДОМОРУ

Потужна національна
еліта, економічно
незалежне та
національно свідоме
селянство
сприймалися
радянською владою
як реальна загроза
існуванню СРСР

«Тактика «культурної боротьби» українських антирадянських елементів з радянською владою, за останній період часу, все яскравіше й яскравіше вимальовується як розвиток націоналістичних ідей сепаратистського характеру серед української громадськості»

Із таємного циркуляра ГПУ «Про український сепаратизм». Вересень 1926 року

Передумови Голодомору

Форсована індустріалізація

комплекс заходів радянського керівництва у період 1920–1930-х років із прискореного розвитку промисловості за рахунок «перекачування» грошей із сільського господарства на потреби розвитку промислових підприємств, переважно військового призначення. Курс на індустріалізацію взято у грудні 1925 року на XIV з'їзді ВКП(б)

ДАЕШЬ МОЩНУЮ ТЕХНИКУ
КРАСНОЙ АРМИИ!

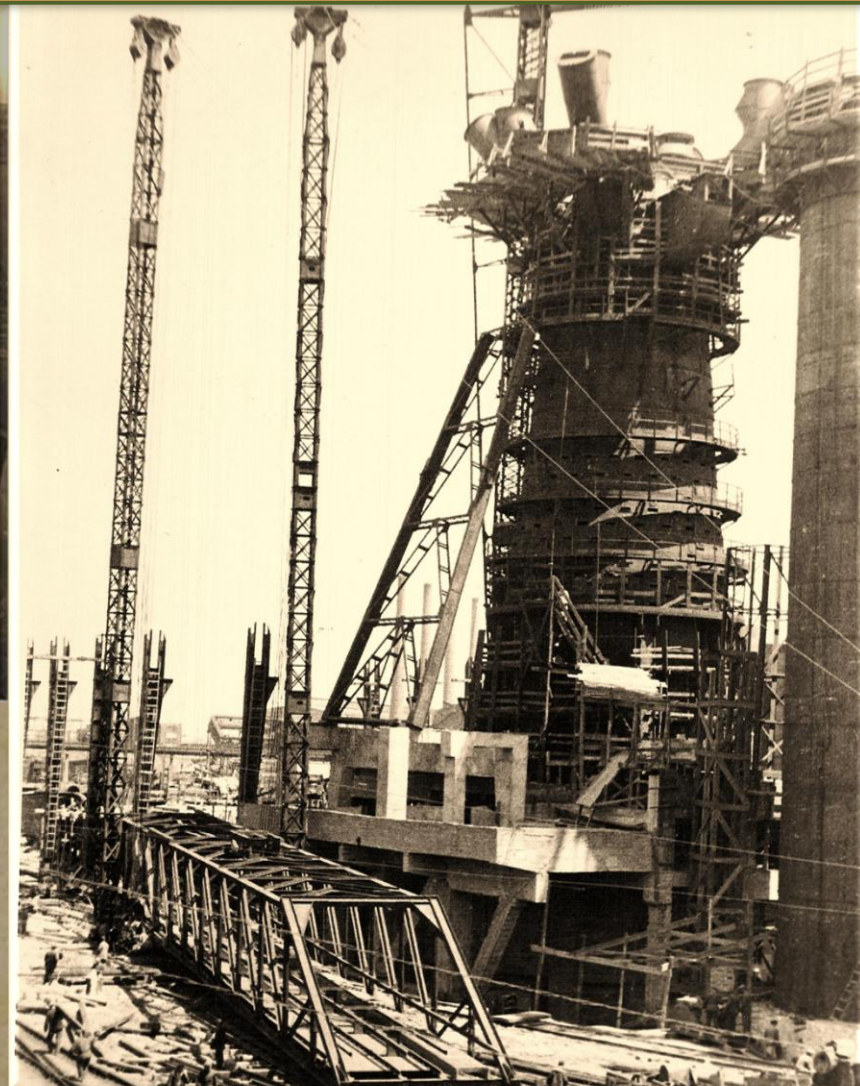

Форсована індустріалізація

Спорудження Дніпровської ГЕС.
Фото 1930 року

Будівництво металургійного
заводу в Запоріжжі.
Фото 1932 року

Передумови Голодомору

Суцільна колективізація

державна політика примусового об'єднання селян-одноосібників у великі колективні господарства з метою ліквідації приватної власності на засоби виробництва, впровадження форм Господарювання, повністю підконтрольних режимові

На жовтень 1931 року в Україні створено **32 150** колгоспів. До кінця 1932 року колективізовано майже **70%** господарств, понад **80%** посівних площ

Суцільна колективізація

Трактор на полі колгоспу
«12 років Жовтня».
Донеччина. Початок 1930-х років

Показовий вихід колгоспників на роботу.
Житомирщина. Початок 1930-х років

Передумови Голодомору Розкуркулення

ліквідація заможних селянських господарств

Здійснювалася для:

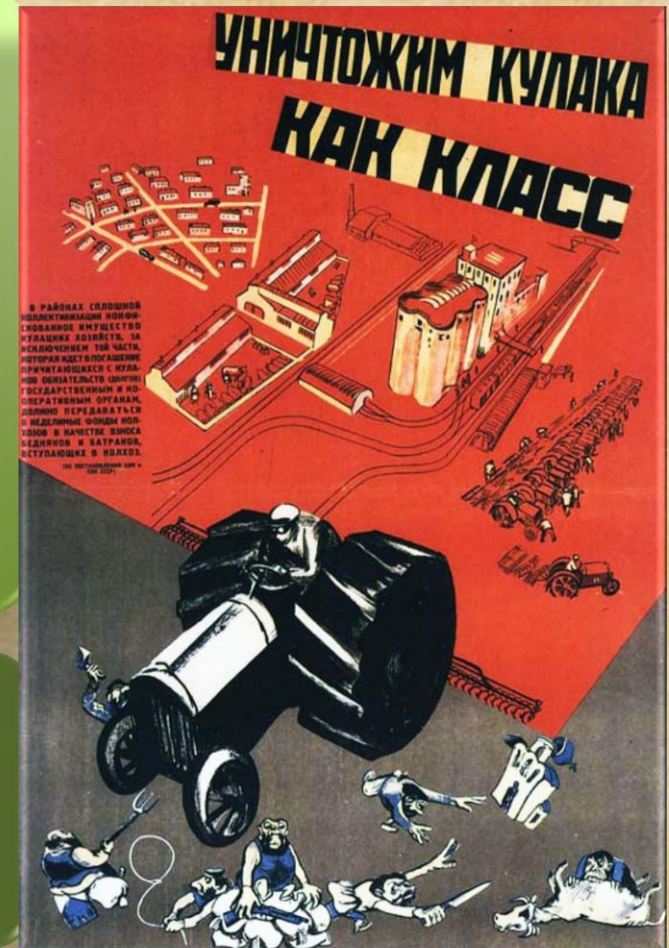
- для зміцнення матеріальної бази колгоспів;
- залякування загальної маси селян;
- знищення спротиву.

Здійснювалася шляхом:

- позбавлення власності;
- податкового тиску;
- репресій;
- депортацій

Понад 352 тисячі селянських господарств ліквідовано у 1928–1931 роках.

285 тисяч сімей чисельністю майже 1 мільйон осіб вивезено за межі України до середини 1930-х років

Розкуркулення

Розкуркулена сім'я
на руїнах хати.
Донеччина.
Початок 1930-х років

Вилучення майна
під час обшуку.
Поділля. 1931 рік

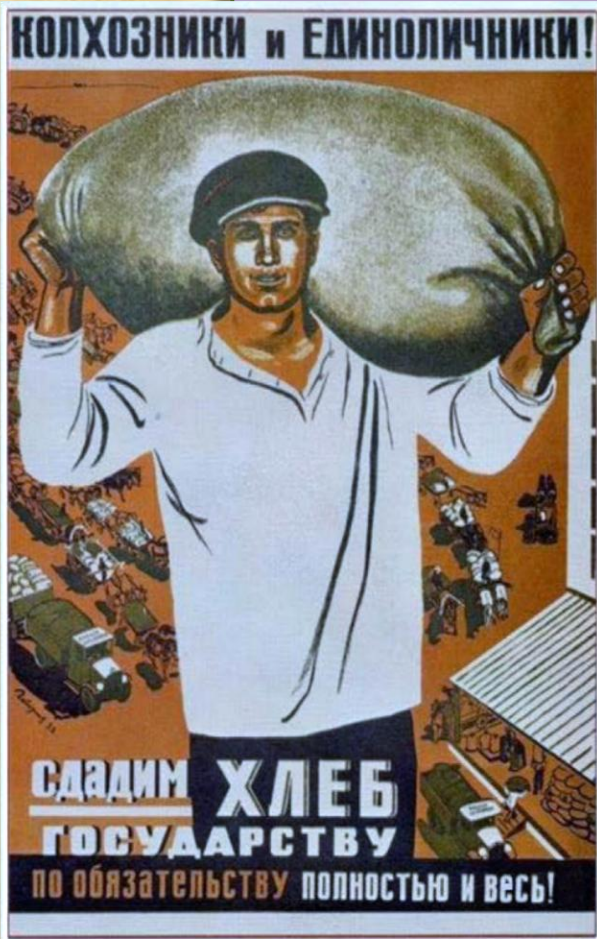
Доставка майна
розкуркулених селян на
бригадний двір. 1932 рік

Передумови Голодомору

Хлібозаготівлі

примусове вилучення державою
в селян максимальних обсягів
зерна за суттєво
заниженими цінами

У 1932 році обсяги
хлібозаготівель в Україні
сягнули **53%** валового
збору зернових

Хлібозаготівлі

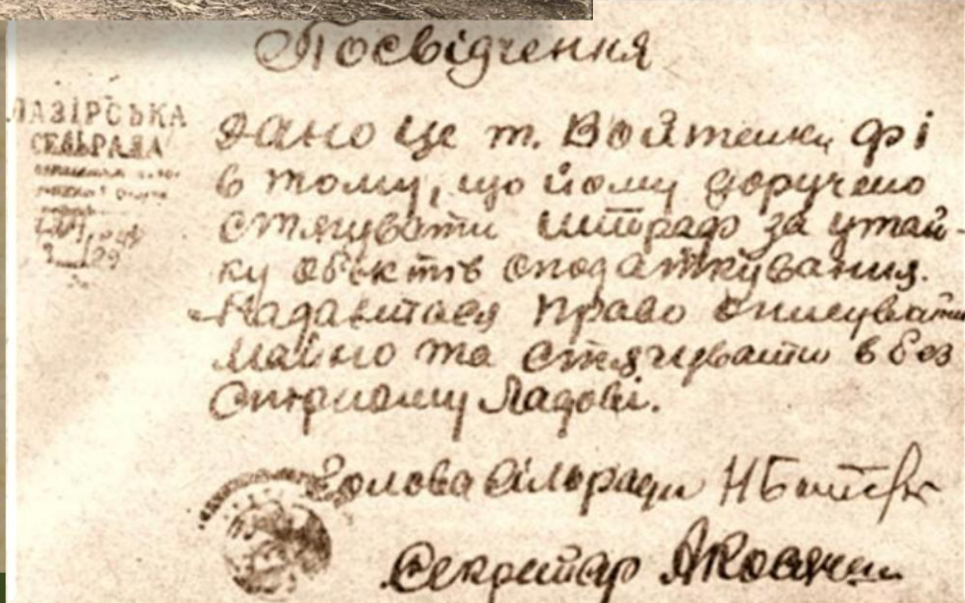
ДО ЗЕРНИНИ!

Вилучене в
хлібозаготівлі
збіжжя.
Донеччина.
1932 рік

Приєм зерна від селян на
зсипному пункті «Союз
хліба». Кагарлик. Київщина.
1932 рік

Посвідчення про право
застосовувати каральні
санкції щодо селян.
Лубенщина. 1928 рік

Передумови Голодомору

Терор проти національної інтелігенції

Судовий процес над СВУ. Харків. 1930 рік.

На лаві підсудних – **45 осіб**. Невдовзі заарештовано ще **700 підозрюваних**

Водночас з терором проти селянства комуністичний режим розпочинає фабрикувати кримінальні справи проти української інтелігенції – вчених, вчителів, письменників, режисерів, священників, працівників державних установ, діячів культури

Найбільші сфабриковані справи: «Спілки визволення України» (СВУ, 1929–1930), «Контрреволюційної шкідницької організації в сільському господарстві України» (1930), «Військово-офіцерської контрреволюційної організації» (1930–1931), «Українського національного центру» (УНЦ, 1930–1932), «Трудової селянської партії» (ТСП, 1931), «Української військової організації» (УВО, 1932–1933)

Терор проти інтелігенції

Транспортування
звинувачених у
«Шахтинській
справі». 1928 рік

Пересильний пункт
Соловецьких таборів.
1929 рік

В'язні Соловецьких
таборів на роботі.
1929 рік

Передумови Голодомору

Нищення духовності

Більшовицький режим мав відверте антирелігійне спрямування.

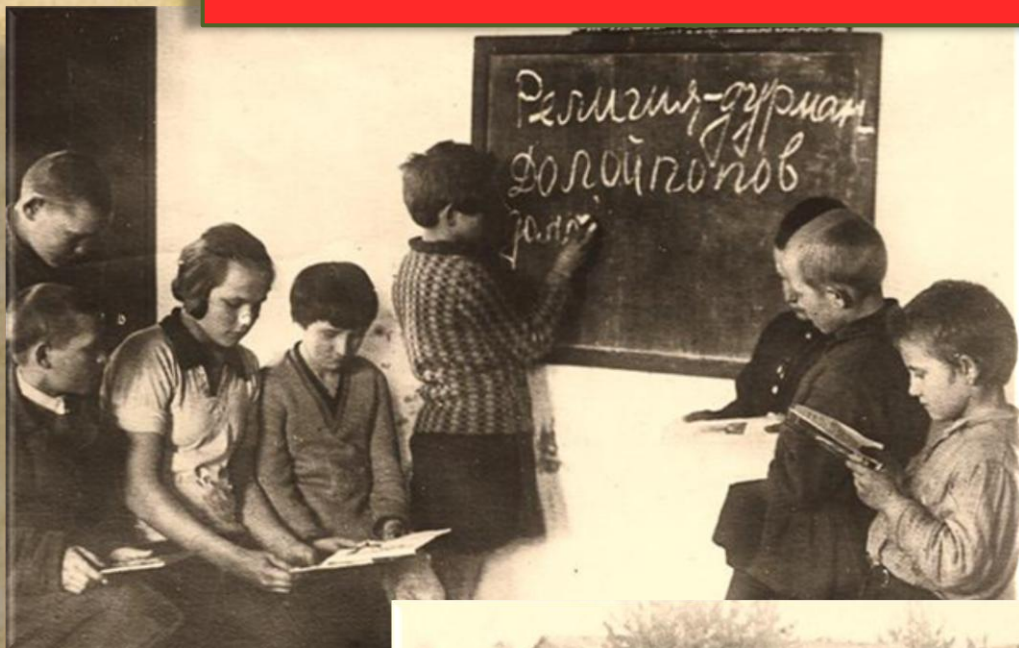
Реалізовувалося:

- у руйнуванні церков або перетворенні їх на склади, комори, клуби;
- у конфіскації церковних цінностей;
- в активній антирелігійній пропаганді;
- у масових арештах священиків і церковних діячів.

Така політика призвела до порушення традиційного соціально-економічного укладу українського народу, деформації духовних цінностей

Нищення духовності

Юні учасники комуни
«Соцмагання» готують
антирелігійні гасла до
Великодня.
Харківщина. 1931 рік

Вилучення ікон
під час обшуку.
1930 рік

Скинуті церковні
дзвони.
Запоріжжя. 1930 рік

Схвалення
нереального
плану
заготівель
ЦК КП(б)У
липень

Відряд-
ження
Молотова в
Україну
жовтень

Введення
режиму
"чорних
дошок",
натуральних
штрафів
листопад

Повне
Вилучення
зерна та
харчів у
селян,
репресії
грудень

1932

ЛІНІЯ

ЧАСУ

ГЕНОЦИДУ

1933

серпень

Закон
«про 5
колосків»

листопад

Активізація
загонів для
пошуку
і конфіскації
зерна

грудень

Каганович
скерований
в Україну

грудень

Ліквідація
української
мови в
діловодстві

Постанова
ЦК ВКП(б) про
найжорстокіші
репресії проти
українців
1 січня

Призначення
Постишева
фактичним
керівником
УСРР
24 січня

Початок
надання
вибіркової
допомоги для
виробничих
потреб
ЛЮТИЙ

Пік
смертності
від голоду
червень

Січень
1933

ЛІНІЯ

ЧАСУ

ГЕНОЦИДУ

Серпень
1933

22 січня

Заборона
виїзду за
межі УСРР

16 лютого
Заборона
фіксування
фактів
смерті
з голоду

13 травня

Самогубство
Миколи
Хвильового

Серпень

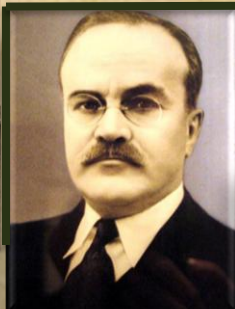
Початок
переселення
у вимерлі села
з Росії і Білорусі

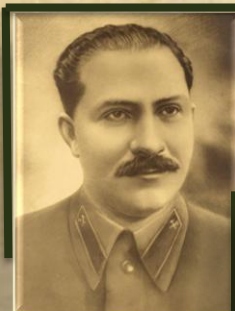

ДИКТАТОР ГЕНОЦИДУ І ЙОГО ПОСІПАКИ

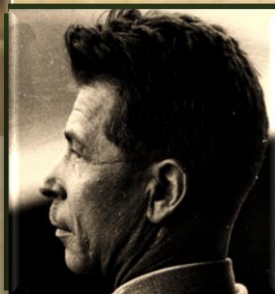
СТАЛІН (Джугашвілі) Йосип

МОЛОТОВ (Скрябін) Вячеслав

КАГАНОВИЧ Лазар

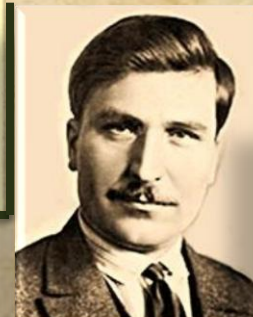

ПОСТИШЕВ Павло

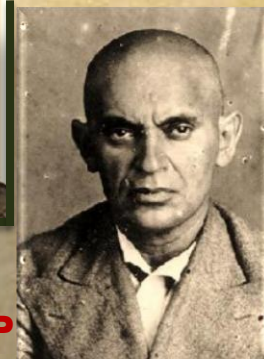

КОСІУР Станіслав

ЧУБАР Влас

ХАТАЄВИЧ Мендель

АПЕЛЯЦІЙНИЙ
СУД МІСТА КИЄВА
ПОСТАНОВОЮ
ВІД 13 СІЧНЯ 2010 РОКУ
ВИЗНАВ ЇХ ВИННИМИ
в умисній організації
геноциду частини
української
національної групи

ЯК РЕАЛІЗОВУВАЛИ ГЕНОЦИД В УКРАЇНІ?

Вилучення зерна у селян. Миколаївщина. 1933 рік

Встановлення нереального плану хлібозаготівлі, виконання якого здійснювалося через застосування насильницьких методів вилучення в селян зернових культур

Занесення на «чорні дошки» – ізоляція та застосування спеціальних репресій до сіл, що не виконували хлібозаготівельні плани та/або чинили опір

Впровадження натуральних штрафів – конфіскація 15-ти місячної норми м'яса (згодом – картоплі, сала, продуктів тривалого зберігання) за невиконання плану хлібозаготівель окремими господарствами

Обмеження вільного пересування селян з метою пошуку продовольства, заборона виїзду з України

Проведення постійних обшуків з вилученням зерна, насіннєвих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування, готової їжі

Посилення репресій проти всіх, хто наважувався чинити спротив владі

ЯК РЕАЛІЗОВУВАЛИ ГЕНОЦИД В УКРАЇНІ?

ЯК ЦЕ РОБИЛОСЯ?

ПРО ЗАХОДИ ДО ПІДСИЛЕННЯ ХЛІБЗОЗАГОТОВЕЛЬ. ПОСТАНОВА РАДИ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ УСРР.

Щоб безумовно виконати зменшений план хлібозаготівель, зобов'язати обліанкомом та райліанкомом в своїй роботі керуватися такими настановами:

1. Цілодобово виконання плану хлібозаготівель закінчити до 1 січня 1932 р. та утворення насінних фондів до 15 січня 1932 р.
2. Заборонити будь-яке витрачання всіх натуральних фондів, утворених у колгоспах, які нездовольно виконують план хлібозаготівель.
3. Зобов'язати РВК негайно організувати найсуворішу перевірку зливаних фондів у колгоспах, які нездовольно виконують план хлібозаготівель, фактичних розмірів цих фондів і місць зберігання, а також настановити в усіх колгоспах відповідальних осіб за належне зберігання цих фондів.

Відповідальність за виконання цього повелісти на гола РВК.

4. Надати РВК право перераховувати до фонду хлібозаготівель усі натуральні фонди, що утворені в колгоспах, які нездовольно виконують план хлібозаготівель.

Застосовувати цей пункт у частині насінних фондів дозволяється з попередньої санкції обліанкомом до кожного окремого колгоспу.

5. З оглядом на ці постанови припинити видачу будь-яких натуральних авансів по всіх колгоспах, що нездовольно виконують план хлібозаготівель.

6. Колгоспи, які нездовольно виконують план хлібозаготівель та які вилучили натуральні хліба за трудовим порядком громадського зарплати, а також у формі «вільних обсягів», «досягла», «виходи» фонд зарплати органів (ІЗР, від фактичного обліанком), повинні негайно організувати повернення незаконно розданого хліба в такі місця зберігання його на виконання плану хлібозаготівель.

7. Зобов'язати обліанкомом та райліанкомом пригнати гола управ таких колгоспів до суворої відповідальності за розрядку колгоспного хліба.

Вилучення незаконно розданого та отриманого хліба треба в першу чергу провести у члени управ колгоспу, адміністративно-службового персоналу, коморників тощо.

8. Зобов'язати РВК негайно організувати вилучення в окремих колгоспах та одноосібників хліба, розрахованого в колгоспах та радгоспах під час збирання, молотби, перевозу хліба до комор, на зсипунок.

При цьому вилучити хліб треба в першу чергу у всіх тих подвирів, працівів, що не мають трудових, але мають запас хліба.

Здійснюючи ці заходи, РВК повинні спиратися на колгоспників-ударників та передовиків, що в усіх с-х компаніях—на помі, в молотбі та інших колгоспах.

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ УПРАВЛІННЯ ЦІЛІМ ОДИНОСІБНИМ СЕКТОРІ. ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ХЛІБЗОЗАГОТІВІВ В ОДИНОСІБНОМУ СЕКТОРІ. ПОСТАНОВА РНК УСРР.

Щі додаток до своєї постанови з 11 листопада 1932 р. про організацію хлібозаготівель в одноосібному секторі, РНК УСРР ухвалило:

1. Установити поділ одноосібних с-х на дві види: зобов'язаних, які по контрактній, так і по самообов'язаних, натуральні штрафи порядком додаткових заходів по хлібозаготівель у розмірі 15-місячної норми зливаних фондів.
2. Застосування цих штрафів провадить сільради в попереднього дозволу від кожного окремого випадку РВК.

встановлюють розміри натуральних місячної норми додатків і місць зберігання господарського стану та умов контрактів.

госпних роботах визнавал себе, як борні за соціалістичну перебудову села та організаційно-господарське зміцнення колгоспів.

9. Пригнати до суду на підставі постанови РВК УСРР з 7 серпня 1932 р. «Про охорону державних підприємств, колгоспів та про змішених державних (соціалістичної власності», як розрід державного та громадського майна, бухгалтерів, рішників, коморників, авансисти, нагари, що зазнають зли обліку, складають брехливі облікові відомості, полегшають розривування та крадіжки, щоб збільшити кількість плану хлібозаготівель та інші державні злочини.

10. До колгоспів, що принесли розкрадання господарського хліба і злісно зривають план хлібозаготівель, застосувати натуральні штрафи порядком додаткового записання в колгоспному, розміром 15-місячної норми зливаних фондів колгоспом і міс як усунування худоби, так і худоби колгоспників.

Райліанкомом застосовувати ці штрафи в попереднього дозволу кожного окремого випадку обліанкомом.

Розмір штрафів (у всіх 15-місячної норми зливаних фондів) і терміни сплати цих штрафів РВК встановлює до господарського стану кожного окремого колгоспу.

Накладання штрафів не звільняє колгоспи від виконання зменшеного плану хлібозаготівель.

Повинні РВК у випадках, коли колгоспи виконували справжні заходи для забезпечення виконання плану хлібозаготівель на встановлені терміни, ці штрафи скасувати.

Скасування ці штрафів можна з попереднього дозволу обліанкомом.

11. РНК УСРР застерігає РВК, сільрад і місцевих працівників при застосуванні цих штрафів, особливо в частині накладання натуральних штрафів і інших репресій, проти вилучення масової роботи в боротьбі за хліб голамі адмініструванням.

Застосування цих заходів треба цілком пов'язати з широким розгортанням масової партійно-виконаної роботи серед колгоспників і перевести на організаційно-господарське зміцнення колгоспів.

Завдання натуральних штрафів та інших репресивних заходів—є забезпечення виконання повнотого хлібозаготівельних планів.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР В. ЧУВАР
Керівничий справ Ради Народних Комісарів УСРР В. ЛЕГКНИЙ

735

районів, сіл, хуторів, колгоспів, радгоспів, МТС, кущів і артілей в Україні занесено на «Чорні дошки» у 1932–1933 роках

1. Село Верби—Павлоградського району
2. Село Гаврилівка—Мехівицького району
3. Колгосп «Комінтерн»—Апостолівського району.
4. Колгосп «Червоні козацькі»—Апостолівського р-ну.
5. Колгосп ім. Шевченка—Бердянського району.
6. Колгосп «Червоний стяг»—Бердянського району.
7. Колгосп «Комінтерн»—Васильківського району.
8. Колгосп ім. Чубаря—Васильківського району.
9. Колгосп ім. Сталіна—В. Білозерського району.
10. Колгосп «Комінтерн»—В. Білозерського району.
11. Колгосп «Іскра»—В. Лепетиського району.
12. Колгосп «Блохера»—В. Лепетиського району.
13. Колгосп «Запрожець»—Генічеського району.
14. Колгосп «Оборона країни»—Генічеського району.
15. Колгосп «17 віль»—Іллі Арзівського району.
16. Колгосп «Комінтерн»—Іллі Арзівського району.
17. Колгосп ім. Ворошилова—Криворізького району.
18. Колгосп «Червона Україна»—Криворізького району.
19. Колгосп «Червоний прапор»—Магдалинського району.
20. Колгосп «Гігант»—Магдалинського району.
21. Колгосп «Ленінський шлях»—Мехівицького району.
22. Колгосп «Рейхенфельд»—Молочанського району.
23. Колгосп «Авангард»—Молочанського району.
24. Колгосп «Шахтар»—Николаївського району.
25. Колгосп ім. Лизинкова—Н. Васильківського району.
26. Колгосп «Гігант»—Н. Васильківського району.
27. Колгосп «Шлях Леніна»—Н. Сиротзького району.
28. Колгосп «Широкі поле»—Н. Сиротзького району.
29. Колгосп «Вільний степ»—Павлоградського району.
30. Колгосп «Комінтерн»—Чечел. Сільр., Пятихтського району.
31. Колгосп «10-річчя жовтня»—Чечел. Сільради, Пятихтського району.
32. Колгосп «Інтернаціонал»—Солонянського району.
33. Колгосп «Радянська Україна»—Солонянського району.
34. Колгосп ім. Петровського—Берестян. Сільради, Ц. Станінінського району.
35. Колгосп «14-річчя жовтня»—Ц. Станінінського району.
36. Колгосп «Зелений лан»—Бонедарівського району.
37. Колгосп «Зелений гай»—Бонедарівського району.
38. Колгосп «П'ятирічка»—Н. Троїцького району.
39. Колгосп «Червона Україна»—Н. Троїцького району.
40. Колгосп «Прогрес»—В. Томашівського району.
41. Колгосп «Червона зірка»—В. Дніпріського району.
42. Колгосп ім. Петровського—В. Дніпріського району.
43. «Комінтерн»—Лозватської сільр., Лихівського району.
44. Колгосп ім. Ворошилова—Лозватської сільради, Лихівського району.

ЯК ЦЕ РОБИЛОСЯ?

Найбільший в Європі елеватор, збудований у 1930-му році.
Миколаїв

Експортуючи зерно за межі СРСР, режим відмовлявся від іноземної допомоги, блокуючи її на західних кордонах.

У 1932 році з України за кордон експортували 1,72 мільйони тон, у 1933 – 1,68 мільйони тон зерна

У той час, коли СРСР експортував мільйони тон зерна за кордон, в Україні вмирали мільйони людей від голоду

ПРОПАГАНДА ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Постановочне фото, очевидно,
для радянської газети, яке ілюструє
«ситий» обід. Мета – спростування
«чуток» щодо голоду в Україні

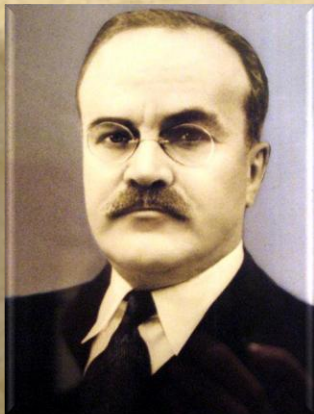

Світлина фотоаматора
Миколи Боканя з його
особистим підписом

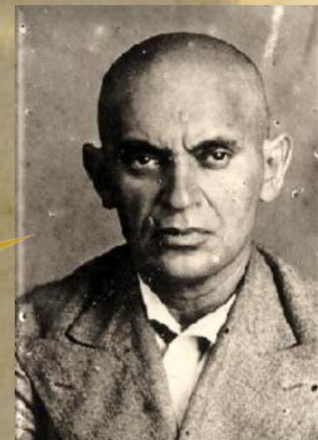

МИ ЗВИНУВАЧУЄМО!

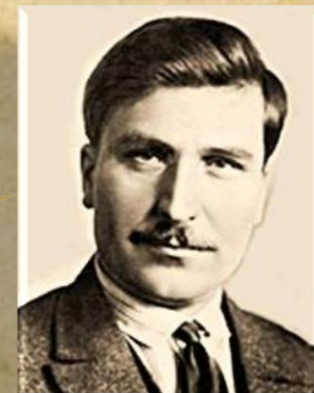
“Питання зараз стоїть так: буде в нас хліб – буде радянська влада. Не буде хліба – радянська влада загине. А хто зараз має хліб? Реакційний український мужик та реакційний кубанський козачок. Вони не віддадуть нам хліба добровільно. Його треба забрати...” **В'ячеслав Молотов. 1932 рік**

“Селянин приймає нову тактику... він хоче згноїти зерно, щоб задушити радянський уряд кістлявою рукою голоду. Але ворог прорахувався. Ми покажемо йому, що таке голод. Ви мусите зібрати все до останньої зернини і відразу відправити на заготівельний пункт...”
Станіслав Косіор. 1930 рік

“Ваше завдання дістати збіжжя всіма способами. Видушіть його з них, де вони його б не заховали – із печей, з-під постелі, з льохів чи із задвірків. Ви, партійні бригади, мусите навчити село, що означає більшовицька рішучість... Не бійтеся вживати крайніх методів. За вами стіною стоятиме партія... Краще зробити забагато, як замало”. **Із промови Хатаєвича перед партійними активістами, яких направляли в села для підсилення хлібозаготівель. Осінь 1932 року**

“Радянська Україна є одним із осередків особливо гострої класової боротьби і затятого опору... Приклад радянської України за минулі роки (1932-1933) надзвичайно повчальний”.
Із виступу Власа Чубаря на XVII з'їзді ВКП(б). 4 січня 1934 року

Таке не забудеш...

«Жили ми у такій будочці – від старої хати комірчина. А хату нову забрав той, що розкуркулював нас. У нас і стола не було, де на полу спимо, там і їмо. Кукурузяні палки товкли, давали сусіди нам картопляні лушпиння, а ми його мили-сушили, товкли і ріпу туди мішали. Воно таке жутке, таке страшне, й отаке їли. Я і на смітнику паслася, де яка капуста не догнила, де кості, що викинули, пережарювали і жували. А потім нас вислали на Сибір. Там наша мати у 33-тім році померла. Сталін тих грамотних

повбивав, у ціпи позаковував, а нас дураков у ярмо: «Вози! Полову їж!». Казали так: «Жито, пшениця да горох пошли за границю втрюх, а послід да полова – робочім столова». Сталін все повивозив: мука, пшениця, сахарь пошла за границю».

Згадує Ганна Іванко

«У 29-м усеньке забрали у колхоз. Нічо не оставили нам. А хто не віддав у колхоз, того у Сибір, на Соловки. А зтуда ніхто й не вернувся. А вже опосля 33-го боялися згадувать, що то і коні були в нас, і воли були, і земля була. Не-не, і про голод не можна було говорити. Не було голоду! А він був страшний. Мерло багацько, а асобієнно діти».

Зі спогадів Катерини Котенко

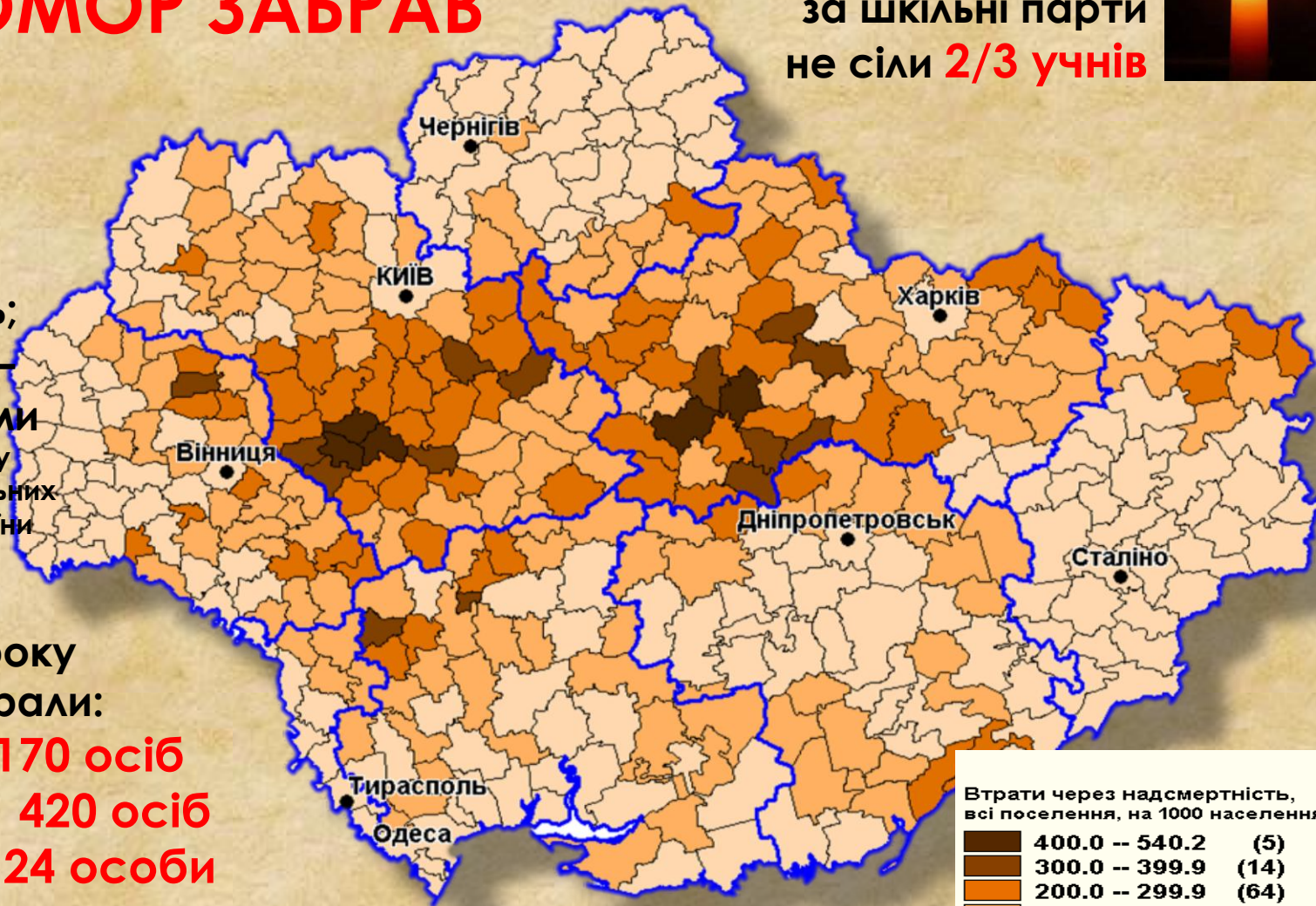

У вересні 1933-го
за шкільні парти
не сіли **2/3** учнів

ГОЛОДОМОР ЗАБРАВ

4,5 мільйонів
життів, із них
3,9 мільйонів
через
надсмертність;
0,6 мільйонів –
ненародженими
(за оцінками Інституту
демографії та соціальних
досліджень НАН України
імені М. Птухи)

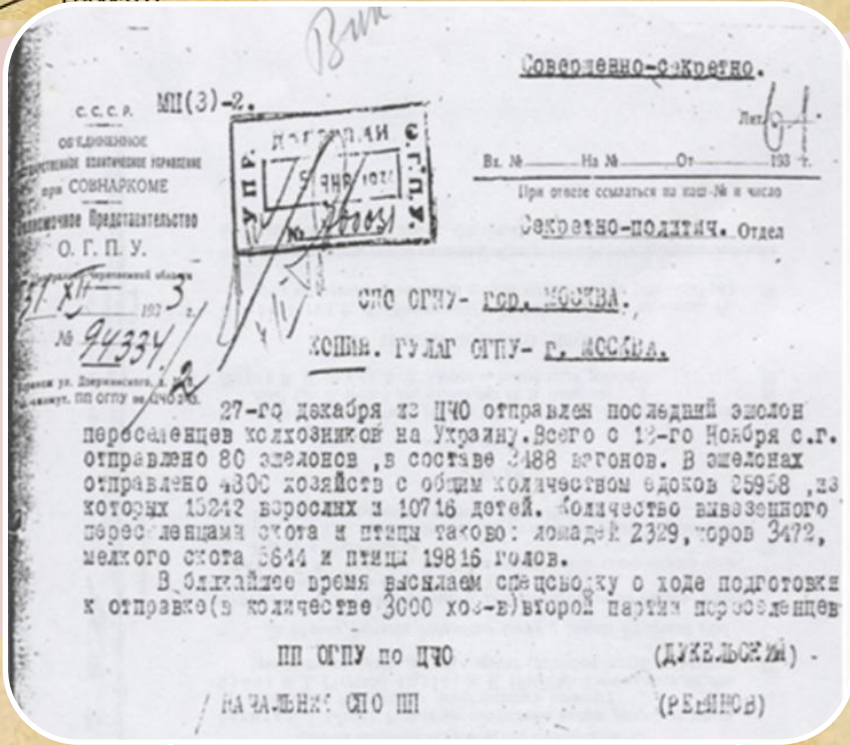
У червні 1933 року
в Україні помирали:
ЩОДОБИ – 34 170 осіб
ЩОГОДИНИ – 1 420 осіб
ЩОХВИЛИНИ – 24 особи

Деякі історики вважають, що кількість жертв була більшою та сягала близько 7 мільйонів осіб

НАСЛІДКИ ГОЛОДОМОРУ

Порушення
етнічного складу
населення через
завезення у
вимерлі села
України родин з
Росії та Білорусі

Морально-психологічні
деформації у свідомості
нації, які спричинили
появу постгеноцидного
синдрому українців

Руйнування традиційного
устрою життя

Розвиток фізичних вад

ГОЛОДОМОР НЕ ЗЛАМАВ

У 1932–1933 роках комуністичним тоталітарним було вчинено жахливий злочин геноциду проти Українського народу.

Однак Голодомор не зламав Український народ.

Серед мільйонів поламаних людських доль, були й мільйони тих, хто не втратив людської гідності і віри.

Попри жахіття пережитого геноциду, нескорені голодом українці, у наступні десятиліття боролися за державність, робили важливі наукові відкриття, творили шедеври мистецтва.

Підсумком незламності Українського народу став Загальнонаціональний референдум 1 грудня 1991 року, у якому понад 90% українців підтвердили незалежність України

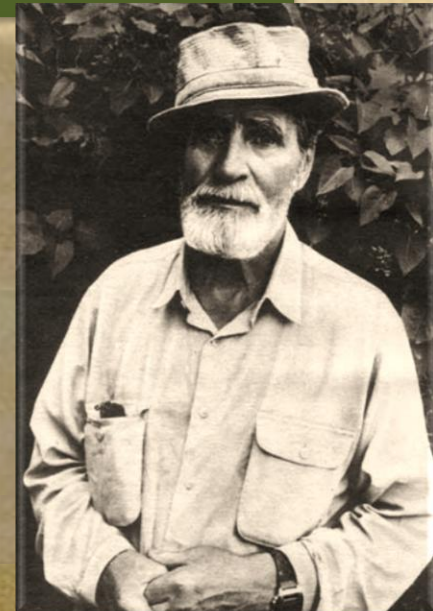

ГОЛОДОМОР НЕ ЗЛАМАВ

Олесь Гончар (1918–1995) – український письменник, літературний критик, громадський діяч. У дитинстві пережив Голодомор, бачив, як вмирають друзі. Попри пережите, Олесь Гончар став одним із найвизначніших українських митців ХХ століття. Він одним із перших спробував описати голод художнім словом, створивши в 1936 році повість «Стокозове поле»

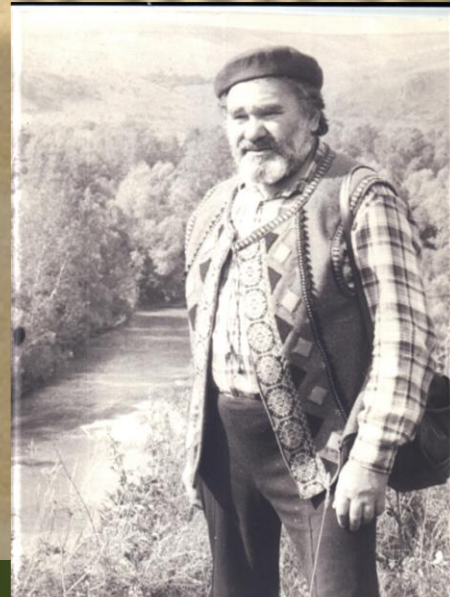
Василь Барка (Василь Очерет) (1908–2003) – поет-модерніст, перекладач, автор роману «Жовтий князь». У 1932–1933 роках 24-річний Василь Очерет перебував на межі голодної смерті. Упродовж наступних 25 років письменник збирав і записував різні життєві історії про голод в Україні, щоб донести їх до майбутніх поколінь у своєму романі. Паризький часопис «Ле Монд» назвав роман Василя Барки «Жовтий князь» «найкращим твором у повоєнній Європі на одну з найважчих тем»

ГОЛОДОМОР НЕ ЗЛАМАВ

Микола Руденко (1920-1994) – український письменник, Громадський і політичний діяч, один із засновників Української гельсінської групи. Підлітком, Микола Руденко потерпав від голоду на Донбасі, а по війні був чи не найбільш відомим поетом і прозаїком. Він проміняв спокійне сите життя на долю того, хто смів протестувати, говорити про заборонене. У 1976 році Микола Руденко, примусово перебуваючи у психоневрологічному госпіталі, написав поему «Хрест». У ній письменник описав голодне й напівмертве українське село 1933 року

Євгенія Сакевич-Даллас (1925 - ?) – фотомодель в Європі та Америці, громадська діячка. Дитиною пережила Голодомор. Коли почалася Друга світова війна, 16-річну Євгенію відправили на примусові роботи в Австрію. Після закінчення війни дівчина не повернулася до СРСР. Її дорога пролягла в Італію, де в Мілані Євгенія розпочала кар'єру моделі. В 1951 році емігрувала до США, де виступала з лекціями про Голодомор в Україні. Своє життя, сповнене трагічності й успіхів, Євгенія описала у книзі «Одна жінка – п'ять життів, п'ять країн»

ГОЛСДОМОР

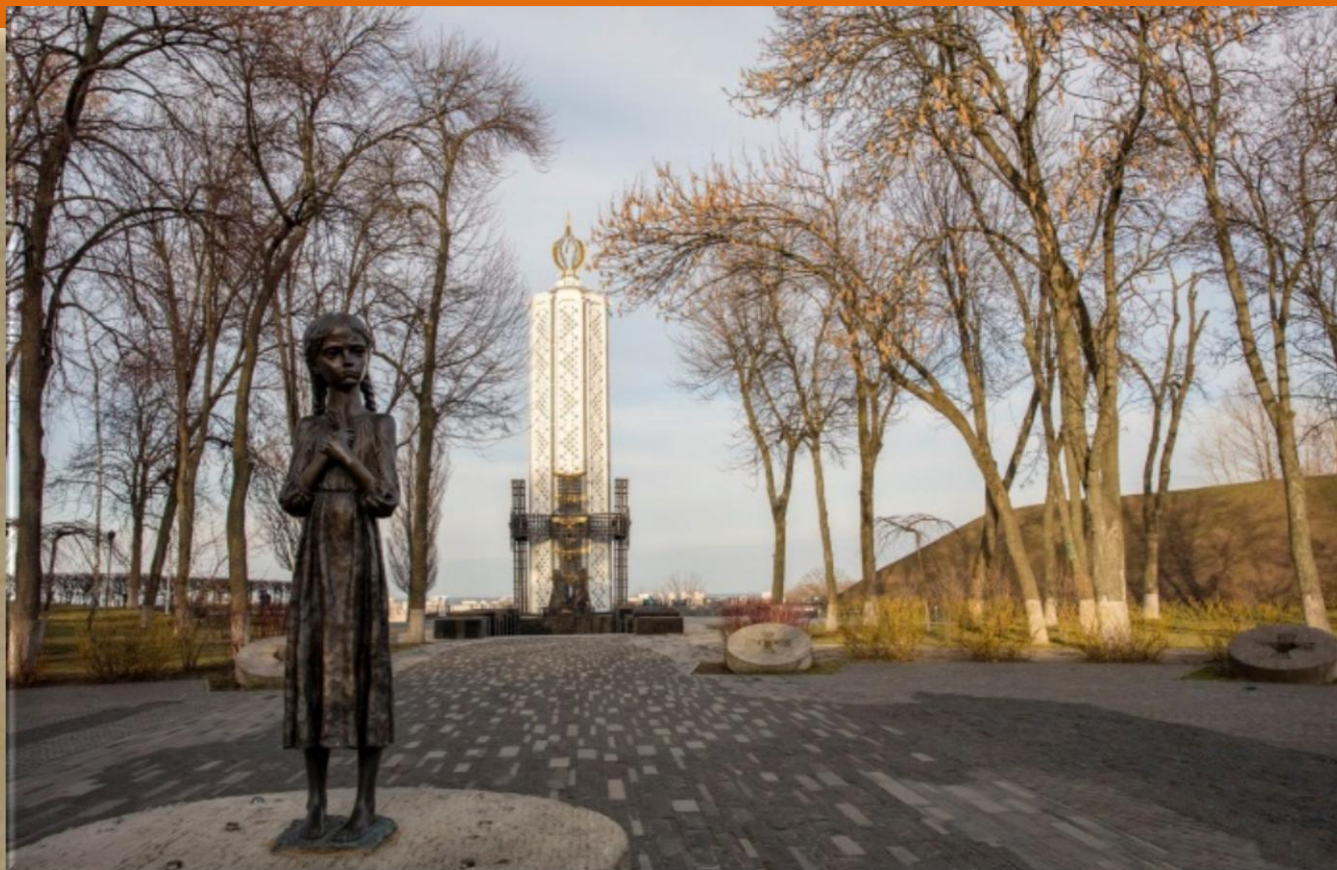
1932–1933

НЕ ЗЛАМАВ

УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ

ЗАСВІТИ ВОГНИК У СВОЄМУ ВІКНІ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АКЦІЯ НА ВШАНУВАННЯ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

«Запали свічку»

щороку в четверту суботу листопада о 16:00

Дякуємо за увагу

